

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ**Muistio****LIITE 1**Erityisasiantuntija
Linda Kumpula

11.12.2025

VALTION YDINJÄTEHUOLTORAHASTON VUODEN 2026 TALOUSARVION VAHVISTAMINEN**1 Rahasto**

Valtion ydinjätehuoltorahasto (rahasto) perustettiin vuonna 1988 ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisen toteuttamista varten. Rahasto on vuoden 2004 alusta lähtien lisäksi huolehtinut ydinenergialain (990/1987) 7 a luvussa tarkoitetun ydinenergian käytön asiantuntemuksen varmistamiseen liittyvien maksujen perimisestä ja näin kerättyjen varojen jakamisesta. Rahaston varat jakautuvat edellä todettujen käyttötarkoituksiensa perusteella kahteen erillisvarallisuuteen, joista muodostuvat Varautumisrahasto ja Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahasto.

Rahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion rahasto, jonka kirjanpidon, maksuliikkeen, muun laskentatoimen ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säädöksiä.

1.1 Varautumisrahasto

Varautumisrahastoon kerätään ydinenergialaissa tarkoitetuilta jätehuoltovelvollisilta varoja ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista varten. Varoja palautetaan jätehuoltovelvollisille sitä mukaan, kun jätehuoltoa toteutetaan. Kerättävät ja vastaavasti palautettavat varat määräytyvät erillisten taloudellisen varautumisen päätösten perusteella, jotka työ- ja elinkeinoministeriö tekee kunkin jätehuoltovelvollisen osalta erikseen ydinjätehuollon vastuumäärien ja rahastotavoitteiden vahvistamiseksi ydinenergialaissa säädettyjen perusteiden mukaisesti. Taloudellisen varautumisen päätösten mukaan Varautumisrahaston rahastotavoitteet olisivat vuonna 2026 yhteensä noin 2,9 miljardia euroa. Kunkin jätehuoltovelvollisen ydinjätehuoltomaksut tai ylijäämän palautukset määräytyvät sen mukaan, että kunkin jätehuoltovelvollisen rahasto-osuus vastaa rahastotavoitetta viimeistään 1.4.2026. Lisäksi maksettavaksi tulee 3 % suojaosuus.

Kullakin jätehuoltovelvollisella, tai sen osakkeenomistajilla, on ydinenergialain 52 a §:n nojalla oikeus lainata varoja edellä todetuina tavoin muodostuneesta ja kulloinkin Varautumisrahastossa olevasta rahasto-osuudestaan. Takaisinlainattava osuus on, rahaston hallintokulut huomioiden, enintään 60 % kunkin jätehuoltovelvollisen rahasto-osuudesta. Lisäksi vähintään 20 % on sijoitettava ydinenergialain 52 a §:n nojalla Suomen valtion velkasitoumuksiin tai siirrettävä valtion talousarviossa rahastosta määräajaksi valtiovarastoon. Lisäksi vähintään 20 % sijoitetaan lain 52 b §:n mukaisesti. Muiden instrumenttien kuin takaisinlainauksen osuus voi myös olla suurempi, jos jätehuoltovelvolliset tai heidän osakkeenomistajansa eivät käytä takaisinlainausoikeuttaan täysimääräisesti.

Jätehuoltovelvollisilta perittävä korko ja valtion korvaus on 31.3.1999 voimaan tulleen ydinenergialain muutoksen (1977/1998) mukaisesti sidottu markkinakorkoon ja siihen voidaan lisäksi lisätä erityinen korkomarginaali rahaston pääoman arvon säilymisen ja tuoton turvaamiseksi. Korko on sidottu kahdentoista kuukauden Euribor-korkoon, 31.3.1999 lähtien vähennettynä 0,15 prosenttiyksiköllä; 1.3.2010 lähtien lisätynä 0 prosenttiyksiköllä; ja 1.4.2014 lähtien lisätynä 0,5 prosenttiyksiköllä. Korko oli 28.2.2017 lähtien vähintään sama kuin kahdentoista kuukauden Euribor-korko, kuitenkin aina vähintään 0 prosenttia, lisätynä 0,5 prosenttiyksiköllä. Vastaavasti korko oli 1.1.2023 lähtien 12 kuukauden Euribor-korko, kuitenkin aina vähintään 0 prosenttia, lisätynä 0,7 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2025 korko oli 31.3.2025 asti 4,375 % ja sen jälkeen 3,049 %.

Rahaston vuoden 2024 tilinpäätöksessä Varautumisrahaston tase oli noin 3 062 miljoonaa euroa ja tilikauden voitto noin 197,6 miljoonaa euroa.

1.2 Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahasto

Tutkimusrahastoon kerättävien maksujen perusteita koskeva uusi ydinenergialain 53 b § tuli sovellettavaksi 1.1.2023 lähtien. Pykälän mukaan toiminnanharjoittajat suorittavat Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahastoon vuosittain maksun, jonka suuruus oli vuosina 2023–2025 (maksukausi 1) 390 euroa kultakin luvassa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta tai periaatepäätöksessä ilmoitetulta suurimman lämpötehon megawatilta tai, jos periaatepäätöksen nojalla on haettu rakentamislupaa, lupahakemuksessa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta. Vastaavasti vuosina 2026–2032 (maksukausi 2) maksu on 285 euroa kultakin maksukauden 1 kohdassa tarkoitetulta lämpötehon megawatilta sekä kultakin 53 b §:n 1 momentin mukaiselta maksuvelvolliselta toiminnanharjoittajalta 320 000 euroa.

Lisäksi toiminnanharjoittaja, jolle on 43 §:n 2 momentin mukaisesti vahvistettu vastuumäärä, on velvollinen suorittamaan Valtion ydinjätehuoltorahastolle vuosittain maksun, jonka määrä on 0,10 prosenttia maksukaudella 1 ja 0,09 prosenttia maksukaudella 2 asianomaista maksuvuotta edeltävälle vuodelle kohdistetusta vastuumäärästä.

Näin ollen vuonna 2026 Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahastoon kertyy, huomioiden hallinnolliset kulut, yhteensä noin 7,0 miljoonaa euroa. Maksukaudelta 1 käyttämättä jääneet varat, 199 860 euroa, palautetaan vuonna 2026 maksajille näiden maksamien maksujen suhteessa.

Kerätyt varat jaetaan kansallisen monivuotisen tutkimusohjelman puitteissa ydinenergialaissa säädetyt edellytykset täyttävälle tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeille.

2 Talousarvioehdotus

Rahaston johtokunta tekee ydinenergialain 38 a §:n 8 kohdan mukaan esityksen rahaston talousarvioksi. Työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa ydinjätehuoltorahastosta annetun valtioneuvoston asetuksen (161/2004; rahastoasetus) 9 §:n 1 momentin mukaan talousarvion sen jälkeen, kun on pyytänyt lausunnon Varautumisrahastoa koskevasta talousarvio-osasta niiltä jätehuoltovelvollisilta, joilla on oikeus saada Varautumisrahastosta ydinenergialain 52 a §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa. Lisäksi talousarvion tulee olla valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa annetun valtioneuvoston määräyksen (4.9.2025) kohdan 2.4.6. mukaisesti. Talousarviossa vahvistetaan rahaston hallintokulut kummankin erillisrahaston osalta erikseen. Erittely hallintokuluista kummankin erillisrahaston osalta on jäljempänä muistion kohdassa 4.

Vuoden 2026 talousarvioesityksessä on Varautumisrahaston osalta hallintokuluiksi arvioitu 1 928 898 euroa (1 423 839 euroa vuoden 2025 talousarviossa). Hallintokulut ovat nousseet 505 059 euroa. Nousuun vaikuttavat merkittävimmin varainhoitopalkkioiden ja sijoituspalveluihin liittyvien palkkioiden kasvu sekä konsultti- ja asiantuntijapalveluiden kustannusten kasvu. Myös uuden rekrytoitavan asiantuntijan palkkakustannus nostaa kustannuksia.

Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahastolla arvioidaan olevan hallintokuluja 115 823 euroa (71 187 euroa vuoden 2025 talousarviossa). Hallintokulut ovat nousseet 44 636 euroa. Nousuun vaikuttavat merkittävimmin uutena tullut konsulttipalvelukustannus sekä uuden asiantuntijan palkkakustannus. Myös Palkeiden kustannukset ovat nousseet.

2.1 Rahaston henkilökunta vuonna 2026

Valtion ydinjätehuoltorahaston operatiivisesta toiminnasta vastaa päätoimisena työskentelevä toimitusjohtaja sekä sivutoimisina työskentelevät varatoimitusjohtaja, sihteeri ja talousasiantuntija. Henkilöt toimivat päätoimisesti työ- ja elinkeinoministeriön tai muun valtionhallinnon palveluksessa, pois lukien sihteeri, joka on eläköitynyt TEM:n palveluksesta ja hoitaa tehtävää erikseen määriteltyjen toimeksiantojen perusteella.

Rahasto maksaa TEM:lle toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan palkoista. Lisäksi rahasto on varautunut uuden rekrytoitavan asiantuntijan palkkaamiseen. Palkkakustannusarvio on vuodelle 2026 yhteensä 145 500 euroa, josta Varautumisrahasto vastaisi 90 %:n osalta (130 950 euroa) ja Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahasto 10 %:n osalta (14 550 euroa).

2.2 Toimitilojen ja irtaimiston käyttö sekä tukipalvelut

Rahasto käyttää ministeriön käytössä olevia toimitiloja ja irtaimistoa. Rahasto suorittaa korvauksen toimitiloista Senaatti-kiinteistölle. Rahasto suorittaa lisäksi korvauksen tukipalvelujen käytöstä VNK/VNHY:lle. Arvio vuoden 2026 korvaukseksi edellä mainittujen osalta koko rahastolle on yhteensä 14 626 euroa, joka on jaettu erillisrahastojen kuluiksi siten, että Varautumisrahasto vastaisi mainitusta korvauksesta 60 %:n osalta (8 776 euroa) ja Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahasto 40 %:n osalta (5 851 euroa).

Lisäksi rahasto maksaa talous-, tuki-, ylläpito- ja asiantuntijapalveluista Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeille. Arvio vuoden 2026 korvaukseksi on koko rahaston osalta yhteensä 25 000 euroa (15 000 euroa vuoden 2025 talousarviossa), joka on jaettu erillisrahastojen kuluiksi siten, että Varautumisrahasto vastaisi 1/3 (8 333 euroa) ja Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahasto 2/3 (16 667 euroa) mainitusta korvauksesta.

3 Pyydetty lausunnot

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Varautumisrahastoa koskevasta talousarvio-osasta lausunnot Fortum Power and Heat Oy:ltä, Teollisuuden Voima Oyj:ltä, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:ltä ja Posiva Oy:lta. Lausunnonantajilla ei ollut huomautettavaa Varautumisrahastoa koskevaan talousarvio-osaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahastoa koskevasta talousarvio-osasta lausunnot vastaavasti Fortum Power and Heat Oy:ltä, Teollisuuden Voima Oyj:ltä, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:ltä ja Posiva Oy:lta. Lausunnonantajilla ei ollut huomautettavaa Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisvarallisuuden tutkimusrahastoa koskevaan talousarvio-osaan.

4 Erittely hallintokuluista

Varautumisrahasto	2026	2025
	euroa	euroa
Palkat ja palkkiot	47 887	47 223
Korvaus TEM:lle toimintamenoista (90 % kuluista)	130 950	89 357
Palvelusopimus Palkeet (1/3 kuluista)	8 333	5 000
Vuokra Senaatti-kiinteistöille (60 % kuluista)	3 076	2 446
Tukipalvelut VNK/VNHY:lle (60 % kuluista)	5 700	5 700
Matkakulut	8 000	5 000
Muut menot		
Edustusluonteiset menot	2 000	2 000
Kokoustarjoilu yms.	2 000	2 000
Ennalta-arvaamattomat menot	5 000	5 000
Koulutus	3 000	2 000
VYR arkisto	2 000	2 000
KHT-tilintarkastus (1/3 kuluista)	15 533	15 233
JHT-tilintarkastus (1/3 kuluista)	1 833	1 800
Varainhoitopalkkiot ja sijoituspalveluihin liittyvät palkkiot	1 400 000	1 060 000
Raportointipalvelut	54 700	50 000
Konsultti- ja asiantuntijapalvelut sekä rahastolainojen myöntämiseen liittyvät taloudelliset selvitykset	175 000	70 000
EuroClear'n sisäpiirirekisterin kuukausimaksu	8 885	7 080
Finanssivalvonnan maksut	55 000	52 000
Yhteensä	1 928 898	1 423 839

Ydinjäte- ja Ydinturvallisuustutkimusrahasto	2026	2025
	euroa	euroa
Palkat ja palkkiot	11 022	10 762
Korvaus TEM:lle toimintamenoista (10 % kuluista)	14 550	9 929
Palvelusopimus Palkeet (2/3 kuluista)	16 667	10 000
Vuokra Senaatti-kiinteistöille (40 % kuluista)	2 051	1 630
Tukipalvelut VNK/VNHY:lle (40 % kuluista)	3 800	3 800
Muut menot		
KHT-tilintarkastus (2/3 kuluista)	31 067	30 467
JHT-tilintarkastus (2/3 kuluista)	3 667	3 600
Konsulttipalvelut	30 000	0
Ennalta-arvaamattomat menot	3 000	1 000
Yhteensä	115 823	71 187